

Indkøbs- og udbudspolitik 2018

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

INDKØBS- OG UDBUDSPOLITIK

Udgivet af

Koncern Økonomi
Indkøbskontoret
Region Nordjylland
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Ø
www.rn.dk

Læs mere om Region Nordjylland på www.rn.dk

INDHOLD

1 Indledning	4
2 Patientsikkerhed og effektivitet	5
3 Målopfyldeelse.....	5
4 Udbudskategorier.....	6
5 Udlicitering.....	7
5.1 Generelt.....	7
5.2 Medarbejderhensyn og -inddragelse	7
5.3 Omkostningsberegning, kontrolberegning og kontrolbud	8
6 Brugerinddragelse	8
7 Indkøb på indgåede aftaler.....	8
8 Regionens brug af eksterne konsulenter	9
9 Bonus og rabatter	9
10 Uddannelses- og forskningsbidrag	10
11 Specielle hensyn ved udbud	10
11.1 Nordjyske samt små og mellemstore virksomheder	10
11.2 Innovation	10
11.3 Klima og bæredygtighed	11
11.4 Økologi	11
11.5 Sociale klausuler	12
11.6 Arbejdsmiljø og etik	13
11.7 Internationale konventioner	13
12 Kompetencefordeling	13
13 Fællesudbud	14
13.1 Regionale fællesudbud	14
13.2 Amgro I/S.....	15
13.3 SKI.....	15
13.4 Andre fællesudbud	15
14 Lovgivning og udbudspligt	15
14.1 Udbudsloven og Tilbudsloven	15
14.2 Mindre indkøb på mellem kr. 500.000 – 1.645.367.....	16
14.3 Statsstøttereglerne	16
Bilag 1 - Eksempler på udbudstekniske tilgange til køb af innovative løsninger	17
Bilag 2 - Kontrakttyper, tærskelværdier (gældende for 2018-19) og regelsæt	18

1 Indledning

Region Nordjylland vil være kendt som en effektiv, professionel og konkurrencedygtig serviceudbyder. Dette gælder især på sundhedsområdet, men også på regionens øvrige ansvarsområder.

Indkøbs- og udbudspolitikken skal bidrage til, at der sker en passende afvejning af effektivitetsbestræbelserne i henhold til regionens overordnede strategier og målsætninger, og samtidig bidrage til at særligt patientsikkerheden og øvrige sundhedsfaglige hensyn til stadighed forbedres.

På hele indkøbsområdet skal regionen sikre, at der er et afbalanceret niveau af konkurrenceudsættelse i forhold til opgavernes karakter, og der skal arbejdes med ensartede løsninger i hele regionen for at sikre stordrift og gennemarbejdede forretningsgange. Viser det sig endvidere fordelagtigt at udlicitere nogle af regionens driftsopgaver, skal disse muligheder afdækkes.

Region Nordjyllands størrelse som virksomhed forpligter regionen til at konkurrenceudsætte langt de fleste indkøb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægskontrakter, med visse undtagelser for så vidt angår kliniske tjenesteydelser. Dette betyder i praksis, at langt de fleste indkøb er undergivet krav om konkurrenceudsættelse og dermed pålægges udbudspligt. Dette gælder tillige ved udlicitering.

Tabel 1 – Definition af udbud og udlicitering

DEFINITION	
Udbud	Når regionen konkurrenceudsætter driftsopgaver, varekøb, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsopgaver.
Udlicitering	Når regionen efter en udbudsproces overdrager en driftsopgave, der tidligere har været varetaget af regionen selv, til en ekstern (privat) leverandør.
Licitation	Terminologi der ofte anvendes om udbud af entreprise inden for bygge- og anlægsbranchen. Er synonymt med udbud. Ved licitationer benyttes typisk betegnelsen "entreprenør" i stedet for "leverandør".

Formål og afgrænsning

Formålet med denne Indkøbs- og udbudspolitik er at lave én samlet politik, der overordnet fastlægger rammer og retningslinjer til sikring af, at Region Nordjylland gennem sine indkøb og udbud opnår den bedste løsning i relation til kvalitet, effektivitet, service, pris og særligt vægtede dimensioner som eksempelvis arbejdsmiljø, innovation, etik og miljø. Dette skal ske under samtidig iagttagelse af regionens økonomi, rammer for opgavevaretagelse, driftssikkerhed og udbudslovgivningen.

Udbudsloven og Tilbudsloven foreskriver i vidt omfang udbudspligt, når regionen indkøber varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsopgaver. Det er som udgangspunkt værdien af de planlagte indkøb (set i forhold til de såkaldte tærskelværdier), der afgør om en ydelse skal udbydes. En udbudsproces skal sikre, at regionen via konkurrenceudsættelse forvalter regionens midler på forsvarlig vis, samt udnytter købekraften bedst muligt. Dette gælder regionalt såvel som fællesregionalt. Udbudsprocessen skal endvidere sikre, at leverandørerne via principper om ligebehandling, gennemsigtighed, proportionalitet og ikke-diskrimination opnår lige adgang til kontrakter hos regionen.

Denne Indkøbs- og udbudspolitik omfatter samtlige indkøb og udbud, dvs. alle bygge- og anlægsopgaver, varer og tjenesteydelser – inklusiv leje og leasing og udlicitering af opgaver, som Region Nordjylland hidtil selv har varetaget.

Indkøbs- og udbudspolitikken skal bidrage til, at alle enheder i Region Nordjylland fremstår som én professionel organisation og Indkøbs- og udbudspolitikken gælder derfor for både fællesadministrationen, sektorer, virksomheder (herunder hospitalerne) og institutioner i Region Nordjylland. Det er derfor også den enkelte administrations, sektors, virksomheds ellers institutions ansvar, at Indkøbs- og udbudspolitikken efterleves.

Indkøbs- og udbudspolitikken indgår som en del af regionens overordnede politikker og målsætninger. Regionsrådet kan konkret træffe afgørelse om fravigelse af Indkøbs- og udbudspolitikken inden for lovgivningens rammer.

Indkøbs- og udbudspolitikken suppleres på det operationelle niveau af blandt andet regionens udbudsvejledning, byggeregulativ og vejledning om indkøb af sundhedstjenesteydelse (de såkaldte "light-ydelser"). Endvidere suppleres Indkøbs- og udbudspolitikken af den til enhver tid gældende kompetenceplan for iværksættelse og godkendelse af udbud.

Politikken er gældende fra Regionsrådets vedtagelse, og indtil der vedtages ændringer eller vedtages en ny indkøbs- og udbudspolitik.

2 Patientsikkerhed og effektivitet

Indkøbs- og udbudspolitikken skal sikre, at regionens udbud understøtter dels hensyn til patientsikkerhed, dels hensyn til effektiv og økonomisk drift.

Hensynet til effektivitet og økonomi skal ses i sammenhæng med, at der til stadighed gennemføres flere og bedre patientbehandlinger, samtidig med at behandlingerne bliver mere avancerede og fortsat kræver dyrere medicinering. Dette stiller krav til Region Nordjylland om løbende at optimere den daglige drift, så der til en hver tid udføres behandlinger og ydelser til den lavest mulige pris samtidig med, at kvaliteten afpasses de sundhedsfaglige krav og behov.

Region Nordjylland vægter arbejdet med patientsikkerhed højt. Dette gælder, hvad enten der er tale om forebyggelse af sygehusinfektioner, utilsigtede hændelser eller andre initiativer, der forbedrer patientsikkerheden. En vigtig forudsætning for arbejdet med patientsikkerhed er, at regionen i forbindelse med indkøb og udbud løbende har fokus på, at regionens udbud aktivt understøtter arbejdet med patientsikkerhed. På den baggrund vil regionen gennem sine udbud også medvirke til, at der de kommende år sker en fortsat forbedring af patientsikkerheden. Konkret betyder dette, at det i forbindelse med samtlige udbud skal sikres, at relevant fagpersonale er repræsenteret, således at hensynet til patientsikkerhed altid vægtes proportionelt i forhold til kravene om effektivitet og besparelser.

3 Målopfylde

Som nævnt i indledningen er det en af Region Nordjyllands visioner, at regionen vil være kendt som en effektiv, professionel og konkurrencedygtig serviceudbyder på sundhedsområdet. Tilsvarende gør sig gældende på regionens øvrige ansvarsområder, hvor regionen leverer services til borgere og virksomheder.

En af måderne hvorpå der kan leveres services til bedst mulige pris og med bedst mulig kvalitet, er via konkurrenceudsættelse blandt markedets aktører.

Inden for henholdsvis vare-, tjenesteydelses- og bygge- og anlægsområdet skal der således fortsat arbejdes målrettet for at udbyde alle relevante områder.

Regionernes mål om i 2015 at være de bedste og mest effektive organisationer til håndtering af indkøb og logistik i den offentlige sektor er realiseret. *Målsætninger i Regionernes fælles strategi for indkøb frem mod 2020 er*¹:

- *Anvendelsen af regionernes købekraft for at opnå stordriftsfordele gennem fællesudbud*
- *Strategisk konkurrenceudsættelse af tjenesteydelser*
- *Integration af indkøbs- og forsyningslogistikken*
- *Standardisering af kategori- og leverandørstyring*

¹ Regionernes fælles strategi for indkøb frem mod 2020 kan læses i sin helhed på <http://www.e-pages.dk/regioner/80/>

- Styrkelse af digitale processer fra ordreafgivelse til betaling
- Måltrettet kompetenceudvikling på indkøbsområdet

For at Region Nordjylland kan realisere ovenstående vision og de fællesregionale mål, kræves der fortsat en professionel og ambitiøs indsats på indkøbs- og udbudsområdet. Indkøbs- og udbudspolitikken skal ses som et værktøj, der understøtter bestræbelserne herpå og opstiller de politiske rammer og overordnede principper, der gælder for Region Nordjyllands udbud og udlicitering af opgaver.

Regionernes fælles mål og målsætninger løber frem til 2020, men vil herefter fortsat være centrale fokuspunkter i Region Nordjyllands bestræbelser på at udvikle udbudsområdet, så regionen kan forblive blandt de bedste på regionens myndighedsområder.

4 Udbudskategorier

Regionen varetager i vidt omfang sine opgaver via leverancer fra private aktører, dvs. gennem levering af både varer, tjenesteydelser og ydelser på bygge- og anlægsområdet.

Visse opgaver kan dog ikke varetages af andre end regionen selv, og vil således heller ikke kunne udbydes.

I Tabel 2 neden for kategoriseres regionens opgaver og ydelsestyper i relation til udlicitering og udbud.

Tabel 2 – Oversigt over regionens opgaver og udbudskategorier

REGIONENS EGNE OPGAVER ("in-house")	
Myndighedsopgaver	Opgaver hvor hverken ansvar eller udførelse kan overdrages til en privat leverandør. <u>Eksempler:</u> Betjening af Regionsrådet, tilsyns- og kontrolopgaver, sundhedsplanlægning, administration af praksisydelser.
Driftsopgaver	Opgaver, det i henhold til lovgivningen påhviler regionen at løse, samt opgaver der skal understøtte regionens drift, og som helt eller delvis kan løses af private leverandører. <u>Eksempler:</u> Lønadministration, hospitalsbehandlinger, ambulancekørsel, rengøring.
EKSTERNE KØB	
Varekøb	Regionen producerer kun i meget begrænset omfang selv varer. Langt den overvejende del af regionens vareforbrug skal således anskaffes via køb hos private eller (andre) offentlige leverandører. <u>Eksempler:</u> Forbrugsvarer, udstyr, medicin, medicoteknisk udstyr, it-systemer, biler eller lignende.
Tjenesteydelser	Køb af tjenesteydelser, som regionen ikke kan eller selv ønsker udføre. <u>Eksempler:</u> Specialiseret ekstern konsulentbistand, it-services, sundhedsydelser, fx køb af operationer på privathospitaler.
Bygge- og anlægsopgaver	Køb af bygge- og anlægsopgaver, som regionen ikke selv har kapacitet til at udføre. <u>Eksempler:</u> Nybyggeri, renoveringsopgaver, afgravning af forurenede grunde

Der skelnes således mellem regionens egne opgaver, som er opgaver, der skal eller bør udføres i

regionalt regi, og eksterne køb, som er ydelser, der skal understøtte regionens driftsopgaver og forpligtelser.

Driftsopgaver *kan* udliciteres, og dermed varetages af private leverandører, hvorimod myndighedsopgaver som udgangspunkt ikke kan udliciteres.

5 Udlicitering

5.1 Generelt

Udlicitering er defineret ved, at regionen udbyder en driftsopgave, som regionen hidtil selv har varetaget, og hvor den valgte tilbudsgiver efterfølgende får overdraget den pågældende driftsopgave.

Regionen har alene mulighed for at udlicitere driftsopgaver, der ikke kan klassificeres som myndighedsopgaver.

Det er en grundlæggende forudsætning for udlicitering, at regionen skønner at driftsopgaven kan løses bedre og/eller billigere af en privat leverandør, og at der via udbud kan skabes en tilstrækkelig konkurrence om opgaven hos private leverandører.

Ved overvejelse om udlicitering skal det tages i betragtning, at en udlicitering er ressourcekrævende og kan indebære væsentlige risici. Derudover skal der i vurderingen tages hensyn til kvalitet, effektivitet, forsyningssikkerhed, medarbejdere, risiko for kompetencetab og ikke mindst økonomi.

Beslutningen om hvorvidt en opgave, som hidtil har været varetaget af regionen, ønskes udliciteret, skal træffes af Regionsrådet.

Uanset om varetagelsen af opgaven overdrages til en privat leverandør, vil Region Nordjylland over for borgerne fortsat have ansvaret for, hvorledes opgaverne varetages og for den service/kvalitet, der tilbydes. Regionen er forpligtet til at foretage den fornødne opfølgning, hvad angår kvalitet og service på udliciterede opgaver.

5.2 Medarbejderhensyn og -inddragelse

Overvejes en udlicitering er det vigtigt, at den pågældende ledelse for den institution, sektor, virksomhed eller afdeling, som overvejer udlicitering, påtager sig et ansvar for at inddrage de implicerede medarbejdere i overvejelserne. Dette er både af hensyn til medarbejdernes tryghed samt for at opnå en faglig sparring, så der sikres kvalitet i udbuddet.

Ved udlicitering skal de til enhver tid gældende retningslinjer om medarbejdernes inddragelse og medvirken ved omstilling, udbud og udlicitering samt MED-aftalerne for Region Nordjylland overholdes. Det relevante MED-udvalg skal, så snart det overvejes at udlicitere en opgave, informeres herom og have mulighed for at drøfte de arbejds- og personalemæssige konsekvenser, som udliciteringen vil medføre.

Dialogen skal yderligere medvirke til at skabe klarhed over de fremtidige arbejds- og ansættelsesforhold og medvirke til at sikre et positivt samarbejde under processen. Medarbejdernes synspunkter og forslag kan endvidere indgå i det politiske beslutningsgrundlag.

Ved udlicitering vil de medarbejdere, der omfattes af udliciteringen, typisk være omfattet af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. I de situationer, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt loven finder anvendelse, har Region Nordjylland besluttet, at medarbejderne er sikret de samme rettigheder som efter loven. De berørte medarbejderes ansættelsesvilkår må derfor som udgangspunkt ikke forringes på grund af udliciteringen.

5.3 Omkostningsberegning, kontrolberegning og kontrolbud

Vurderingen af hvorvidt der skal ske udlicitering af en given opgave, skal tages ud fra en helhedsbetragtning. Region Nordjylland ønsker kun at udlicitere de opgaver, hvor det findes fordelagtigt. En beslutning om udlicitering bør derfor altid være understøttet af tilstrækkelige indledningsvise omkostningsberegninger og markedsundersøgelser der viser, om udlicitering kan forventes at give en økonomisk eller kvalitativ gevinst set i forhold til det nuværende udgifts- og kvalitetsniveau.

Såfremt det besluttet at gennemføre udbud af en planlagt udliciteret driftsopgave, bør der træffes beslutning om, om regionen ønsker at afgive et egentligt kontrolbud under selve udbudsprocessen, eller om den endelige beslutning om udlicitering efter modtagelse af tilbud ønskes truffet på baggrund af de indkomne bud og regionens egne kontrolberegninger.

Egentlige kontrolbud foretages på baggrund af et sæt lovbundne beregningsprincipper, der er målrettet konkurrenceudsættelse af enheder, der fysisk og økonomisk er adskilt fra den øvrige drift. Kontrolbud bør kun benyttes undtagelsesvist, da reglerne for kontrolbud opstiller særlige organisatoriske krav, blandt andet, at der etableres en særlig administrativ enhed, som tager sig af udfærdigelsen af kontrolbud. Medarbejdere, som deltager i afgivelse af kontrolbud, må således ikke være beskæftiget med selve gennemførelsen af udbuddet og udarbejdelsen af udbudsmaterialet.

Anvendelse af kontrolberegning eller kontrolbud har ikke nogen juridisk betydning for regionens endelige beslutning om, hvorvidt udbuddet skal annulleres og opgaven løses i regionalt regi – eller om opgaven skal udliciteres til den vindende tilbudsgiver.

6 Brugerinddragelse

Forberedelse og gennemførelse af udbud foretages af den institution, sektor eller afdeling, der skal anvende ydelsen eller gennem Koncern Økonomi, Indkøbskontoret (se nærmere om kompetencefordelingen i afsnit 12). For at opnå størst mulig kvalitet i udbuddet er det også nødvendigt, at relevante fagfolk involveres gennem enten et projektorienteret arbejde eller ved nedsættelse af brugergrupper.

Ved større eller komplekse opgaver skal det konkret vurderes, om det vil være hensigtsmæssigt at etablere et egentligt projektarbejde omkring udbuddet, således at der skabes en struktur, der sikrer en optimal styring og brugerinddragelse. I disse udbud bør det endvidere tilstræbes, at projektgruppen bemandes med en projektleder, der har erfaring med udbud, for på denne måde at kunne optimere udnyttelsen af brugerinddragelsen.

Ved udbud af varer og tjenesteydelser er fagkundskab og produkt-/ydelseskendskab en afgørende forudsætning for at skabe et succesfuldt udbud og efterfølgende tilfredshed hos både brugere og patienter. Repræsentanterne i en brugergruppe er med til at sikre størst mulig faglighed i udfærdigelsen af materialet og i valget af leverandør og med til at sikre, at der tages udgangspunkt i de lokale behov. Herudover giver inddragelsen et ejerskab til udbudsprocessen og sikrer en bedre implementering og anvendelse af aftalerne. Der bør derfor nedsættes brugergrupper i det omfang, dette findes nødvendigt for de enkelte udbud.

Ved udbud i forbindelse med bygge- og anlægsopgaver nedsættes der, i det omfang det findes relevant, et politiske byggeudvalg, som projektet referere til.

Det er den udbudsansvarlige virksomhed, afdeling, sektor eller institution der er ansvarlig for valg af styregruppe, projektleder og brugergruppe. Som eksempel er det således Indkøbskontoret, der er endelig ansvarlig for sammensætningen af brugergrupperne for de ansvarsområder, der hører under Indkøbskontoret.

7 Indkøb på indgåede aftaler

Som nævnt i indledningen tilstræber Region Nordjylland at gennemføre så effektive indkøb som muligt. Som et led heri indgår muligheden for at opnå stordriftsfordele via regionsdækkende aftaler med attraktive priser, leveringssikkerhed og god kvalitet. Derfor er det vigtigt, at alle virksomheder, afdelinger, sektorer og institutioner benytter sig af de indgåede aftaler, så de tilstræbte stordriftsfordele kan realiseres.

Ved behov for løbende indkøb af tjenesteydelser eller varer indgår regionen rammeaftaler. Regionen kan indenfor rammeaftalens varighed, vilkår og priser indkøbe de varer og tjenesteydelser, der er omfattet af rammeaftalen.

I Region Nordjylland foretages alle bestillinger af varekøb (disponering) gennem regionens fælles indkøbssystem (ILS-online). Dette sikrer at de udbudte aftaler anvendes, og at indkøbene foretages til de priser og på de leveringsbetingelser, der fremgår af aftalerne.

I relation til tjenesteydelseskontrakter skal den udbudsansvarlige enhed efter indgåelsen af kontrakten udpege en kontraktansvarlig, der kan styre og rådgive regionens virksomheder og institutioner m.fl. om brugen af rammeaftalen.

8 Regionens brug af eksterne konsulenter

Ved eksterne konsulenter forstås i denne politik især konsulenter, der indkøbes til administrative opgaver som eksempelvis projektledelse, udbudsrådgivning, organisatoriske og ledelsesmæssige projekter eller vikariater i vakante stillinger for videnstunge medarbejdere.

Nedenstående principper gælder dog også for konsulenter og vikariater på sundhedsområdet og på det specialiserede område.

Region Nordjylland ønsker at have stor fokus på brugen af eksterne konsulenter til løsning af regionens opgaver. Dette skyldes blandt andet, at udgifter til eksterne konsulenter erfaringsmæssigt udgør en væsentlig post i regionens driftsregnskab, ligesom brugen af eksterne konsulenter potentielt medfører tab af viden og kompetencer.

Region Nordjylland ønsker at brugen af eksterne konsulenter overvåges permanent, og at forbruget registreres på en måde, der muliggør udtræk af tilstrækkelig statistisk information.

Beslutning om anvendelse af eksterne konsulenter skal træffes på et kvalificeret grundlag og på baggrund af en vurdering af, om opgaven kan løses af andre dele af organisationen, således at udgifterne til konsulenttydelser begrænses. En beslutning om anvendelse af eksterne konsulenter skal tillige indeholde en vurdering af, hvordan de høstede erfaringer og opbyggede kompetencer ved opgavens løsning bedst muligt kan dokumenteres og videregives til organisationen.

Eksterne konsulenter bør ikke anvendes på områder, hvor der vurderes at være et varigt behov, medmindre den eksterne konsulentbistand er nødvendig, indtil behovet kan løses gennem ansættelse af eget personale.

Ovenstående principper bør udmøntes ved anvendelse af passende beslutningsværktøjer, eksempelvis baseret på den af Regionernes Fælles Indkøb (RFI) udarbejdede model for køb af konsulenttydelser fra 2017.

9 Bonus og rabatter

Såfremt der forekommer udbetaling eller tildeling af bonus i tilknytning til en aftale, skal dette tilfalde Region Nordjylland og ikke enkeltpersoner, afdelinger eller andre enheder i regionen. Rabatter og bonusordninger skal derfor optræde i form af reducerede priser eller kreditnotaer.

10 Uddannelses- og forskningsbidrag

I forbindelse med regionens konkurrenceudsættelse af især varekøb må der ikke stilles krav, som forpligter eller opfordrer leverandørerne til at tilbyde forsknings- og uddannelsesbidrag eller kongresrejser til de forbrugende afdelinger. Det er således kun muligt at stille krav, som angår uddannelse i anvendelsen af leverandørens tilbudte produkter. Det er endvidere en betingelse, at der er proportionalitet mellem kravene til uddannelse og formålet hermed.

11 Specielle hensyn ved udbud

I forbindelse med udbud og udlicitering gælder der en række hensyn, som regionen ønsker tilgodeset, såfremt dette kan håndteres inden for de gældende udbudsregler og regionens øvrige politikker.

11.1 Nordjyske samt små og mellemstore virksomheder

Region Nordjylland er for mange virksomheder en vigtig og betydningsfuld samarbejdspartner, herunder ikke mindst nordjyske virksomheder. Regionen vil derfor bestræbe sig på at sikre, at flest mulige virksomheder har mulighed for at byde ind på regionens udbud. Ved udfærdigelsen af udbudsmaterialet er det således centralt, at materialet i videst mulige omfang, og under hensyn til anskaffelsens art, udformes så også små og mellemstore virksomheder (SMV'er) har mulighed for at byde ind på hele eller dele af udbuddet.

Region Nordjylland søger hermed også at opfylde det generelle krav i udbudsloven om, at kontrakter skal opdeles i mindre delkontrakter, såfremt det er muligt.

Da det nordjyske erhvervssegment hovedsageligt består af små og mellemstore virksomheder, bidrager Region Nordjylland hermed også i en vis udstrækning til, at disse nordjyske virksomheder kan byde på regionens udbud.

Hensynet til små og mellemstore virksomheder skal naturligvis ske i respekt for den gældende lovgivning, herunder de grundlæggende principper for udbud og må ikke have karakter af uberettiget erhvervsstøtte eller være en hindring for en effektiv og økonomisk drift.

Prioriteringen af små og mellemstore virksomheder blandt de mulige kontraktparter skal ske i en afvejning af beslutningen om at prioritere små og mellemstore virksomheder og regionens behov for effektivitet, leveringssikkerhed, kontinuitet og høj kvalitet.

11.2 Innovation²

Region Nordjylland ønsker principielt gennem sin indkøbsvolumen at bidrage bl.a. til vækst og innovation hos små og mellemstore virksomheder – herunder også de nordjyske virksomheder. Regionens indkøb kan på den måde bidrage til, at nye innovative løsninger kan få deres kommercielle gennembrud.

Region Nordjylland ønsker endvidere ved planlægning af sine udbud at muliggøre, at nye innovative løsninger erstatter traditionelle, konventionelle eller forældede løsninger for på den måde at forbedre kvalitet, effektivitet eller indkøbets økonomi.

Regionen ønsker i videst mulige omfang, hvor indkøbets art, herunder særligt hensynet til patientsikkerhed, volumen og økonomi muliggør dette, at udbudsmaterialet udarbejdes på en sådan måde, at

² Innovation defineres i Udbudsloven som: "Indførelse af en ny eller betydeligt forbedret vare, tjenesteydelse eller proces, herunder produktions-, bygge- eller anlægsaktiviteter, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisatorisk metode inden for forretningspraksis, arbejdspladsorganisation eller eksterne relationer". Innovation betyder således "implementering" (eller ibrugtagning) af fx nye varer, og bør derfor ikke anvendes som synonymt med begrebet forskning og udvikling (F&U), der vedrører de aktiviteter, der fører til, at en ny løsning kan tages i anvendelse eller implementeres på kommercielle vilkår.

muligheden for indkøb af innovative løsninger optimeres. Eksempler på udbudstekniske tilgange til køb af innovative løsninger er angivet Indkøbs- og udbudspolitikens bilag 1.

Muligheden for at implementere nye innovative løsninger bør dog altid opvejes mod potentielle ulemper, og den enkelte indkøbsansvarlige enhed skal være opmærksom på de udfordringer, som nye løsninger kan give, eksempelvis i relation til patientsikkerhed, økonomi/pris, leveringssikkerhed, kapacitet mv.

11.3 Klima og bæredygtighed

I december 2010 underskrev Region Nordjylland en klimaaf tale med Danmarks Naturfredningsforening, der især skal sætte fokus på regionens energiforbrug – herunder udslippet af CO₂. Klimahandlingsplanen for 2016 beskriver Region Nordjyllands handlingsplan for klima og bæredygtighed.

I henhold til klimahandlingsplanen er der følgende indsatsområder:

- Bygninger
- Forbrug og indkøb
- Transport
- Energi
- Klimatilpasning

Under hver udbudsproces skal der tages hensyn til klima og bæredygtighed i lighed med hensyn til patientsikkerhed, leveringssikkerhed, markedsforhold, priser mv.

Når der stilles klima- og miljøkrav, skal sådanne krav så vidt muligt stilles, så de omfatter produktet i hele dets livscyklus – det vil sige fra produktion til afskaffelse. Der skal således så vidt muligt vælges produkter, der samlet set belaster miljøet mindst muligt.

Forventes klima- og miljøtiltag at medføre væsentlige merudgifter skal initiativet forelægges Regionsrådet, således at ekstraudgifterne er politisk godkendt.

Ud over at Region Nordjylland konkret ønsker at tage hensyn til klima og bæredygtighed, håber regionen ligeledes at kunne stimulere til, at der hos leverandører og samarbejdspartnere skabes en større bevidsthed om potentialet i arbejdet med disse hensyn.

Eksempel:

Ved udbud af transportopgaver stilles der konkrete krav til den nye leverandør om reduktion af CO₂-udledning på 5 % pr. år. Endvidere skal leverandøren opgøre antal kørte km, brændstofforbrug og type af brændstof.

11.4 Økologi

Region Nordjylland har fokus på økologisk omstilling. Dette sker blandt andet ved at sikre, at udbud af fødevarer indeholder muligheden for at vælge/prioritere det økologiske alternativ.

For at fremme økologisk omstilling i hospitalskøkkenerne er der årligt blevet tildelt midler til anskaffelser, som skal sikre bedre udnyttelse af de økologiske råvarer. På denne måde vil der kunne opnås større andel af økologisk omstilling.

Region Nordjylland påtager sig som offentlig myndighed et socialt ansvar. Regionen Nordjylland ønsker, at regionens leverandører og samarbejdspartnere også påtager sig et socialt ansvar. Gennem udbud og udlicitering skabes der en mulighed for at stille krav til leverandørerne om social ansvarlighed.

Region Nordjylland tilstræber i videst muligt omfang at etablere kædeansvar for sociale forpligtelser, således at også leverandørers underleverandører skal leve op til de sociale forpligtelser. Det er derfor væsentligt, at der i udbuddene også stilles krav til leverandøren om sikring af den samme standard samt kontrol og opfølgning i forhold til leverandørens underleverandører.

Sociale klausuler kan opdeles i 1) arbejdsklausuler og 2) uddannelsesklausuler.

Arbejdsklausuler

Arbejdsklausuler har til formål at sikre medarbejderne løn mv. svarende til gældende overenskomstniveau i Danmark. Arbejdsklausuler skal som udgangspunkt anvendes ved alle Region Nordjyllands udbud af bygge- og anlægsopgaver og ved udbud af tjenesteydelser.

Arbejdsklausuler anvendes ikke på vareindkøb, der som hovedregel retter sig mod såvel nationale som udenlandske virksomheder – og hvor vareproduktionen kan foregå i en udenlandsk virksomhed. I disse udbud er det ikke muligt at pålægge udenlandske virksomheder at leve op til danske overenskomstniveauer.

På bygge- og anlægsområdet anvendes arbejdsklausuler uden undtagelse og skal gælde for alle hoved- og underentreprenører og rådgivere - særligt for så vidt angår entreprenørernes og rådgivernes arbejde på regionens byggeplads. Klausulen vil typisk ikke have virkning for entreprenørers materialeleverance, fordi denne del af entreprisen er varekøb.

På tjenesteydelsesområdet – eksempelvis på det præhospitale område – anvendes arbejdsklausuler som altovervejende regel alle områder.

Uddannelsesklausuler

Uddannelsesklausuler (også kaldet "lærlingeklausuler") stiller krav om, at leverandøren skal benytte lærlinge, praktikanter e.l. Uddannelsesklausuler skal som udgangspunkt anvendes ved alle udbud af større bygge- og anlægsopgaver og tjenesteydelser af længere varighed.

Uddannelsesklausuler anvendes ikke på vareindkøb, der som hovedregel retter sig mod såvel nationale som udenlandske virksomheder – og hvor vareproduktionen kan foregå i en udenlandsk virksomhed. I disse udbud er det ikke muligt at pålægge udenlandske virksomheder måltal for brug af lærlinge eller praktikanter e.l. under uddannelse.

På bygge- og anlægsområdet anvendes uddannelsesklausuler som altovervejende hovedregel på længerevarende projekter over en vis værdi i forhold til hoved- og underentreprenører og i forhold til rådgivere - særligt for så vidt angår entreprenørernes og rådgivernes arbejde på regionens byggeplads.

På tjenesteydelsesområdet – eksempelvis på det præhospitale område – kræver anvendelse af klausulen typisk en nærmere analyse af, om der på det pågældende område er uddannelsessøgende, der har brug for lære- eller praktikpladser. Anvendelse af klausulen skal således tage hensyn til opgavens art og omfang – og til behovet for at understøtte de uddannelsessøgende med krav om lære- eller praktikpladser.

Region Nordjylland har udarbejdet specifikke vejledninger om anvendelse af arbejdsklausuler og klausuler vedr. lærlinge, praktikanter o.l.

For begge typer af klausuler – arbejdsklausuler og uddannelsesklausuler – gælder et følg-eller-forklar princip. Hvis klausulerne ikke anvendes i et konkret udbud, skal der udarbejdes et notat til udbudssagen om, hvorfor klausul ikke er anvendt.

11.6 Arbejdsmiljø og etik

Region Nordjylland vægter arbejdsmiljø og etik højt. Hensynet til at sikre sunde omgivelser og arbejdspladser skal således inddrages i udbudsforretningen.

En eller flere relevante repræsentanter fra Region Nordjyllands arbejdsmiljøgrupper bør altid have mulighed for at deltage i udbudsarbejdet.

Særligt inden for bygge- og anlægsopgaver er det vigtigt, at der er mulighed for at stille krav, som kan bidrage til et godt arbejdsmiljø.

Den udbudsansvarlige projektleder bør henvender sig til den centrale repræsentant for arbejdsmiljøforum i HR, som sammen med de øvrige arbejdsmiljøprofessionelle i arbejdsmiljøforum vurderer, om det har relevans at medtage arbejdsmiljøhensyn i det pågældende udbud. Der sker herefter en udpegning af relevante repræsentanter fra en eller flere arbejdsmiljøgrupper, som enten inddrages i hele udbudsarbejdet – eventuelt ved brugergrupperepræsentation eller blot inddrages ad hoc i det omfang, det findes nødvendigt. Blandt de arbejdsmiljøprofessionelle vurderes det fra gang til gang, om de også skal udpege en deltager.

11.7 Internationale konventioner

Regionen ønsker kun at indgå aftaler og samhandel med leverandører, der overholder de nationale og internationale love og regler vedrørende menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupition – herunder:

- FN's deklaration om menneskerettigheder
- ILO's deklaration om arbejdstagerrettigheder
- Rio deklaration om miljø og udvikling
- FN's konvention mod korruption

Det er derfor vigtigt, at der ved hvert enkelt udbud medtages de relevante klausuler, og at disse gøres til en del af kontraktgrundlaget. Det er samtidigt afgørende, at det i relevante tilfælde sikres, at vores leverandører forpligter sig til, at deres underleverandører også overholder de samme konventioner.

Eventuel overtrædelse af såvel egne eller underleverandørers overholdelse af konventionerne skal kunne have kontraktlige konsekvenser.

12 Kompetencefordeling

I det omfang en opgave skal udbydes, skal dette så vidt muligt ske gennem eller i samarbejde med den centrale administration. Herved er der mulighed for at opnå stordriftsfordele og samtidig sikre, at udbuddet gennemføres så effektivt og professionelt som muligt.

I nedenstående tabel ses, hvor gennemførelseskompetencen ligger for de forskellige opgavetyper. Tabellen omfatter såvel udbud af regionale opgaver, der kan medføre udlicitering, samt udbud i forbindelse med indkøb af varer, tjenesteydelser samt bygge- og anlægsopgaver.

Tabel 4 – Kompetencefordeling ved udbud

OPGAVER	BESLUTNING OG GODKENDELSE	GENNEMFØRELSE
Myndighedsopgaver	Må ikke udbydes	-
Driftsopgaver	Godkendelse fra Regionsrådet	Decentralt i samarbejde med Jura og Forsikring eller Økonomi, Indkøbskontoret*
Varekøb	Økonomi, Indkøbskontoret	Økonomi, Indkøbskontoret
Tjenesteydelser	Decentralt eller Økonomi, Indkøbskontoret*	Decentralt i samarbejde med Jura og Forsikring eller Økonomi, Indkøbskontoret*
Bygge- og anlægsopgaver	Regionsrådet**	Bygninger og Anlæg, eller Projektafdelingen, i samarbejde med Jura og Forsikring. Rammeaftaler om håndværkerydelser udbydes af Økonomi, indkøbskontoret

*I den udstrækning at Indkøbskontoret identificerer et udbudspotentiale ved en tjenesteydelse med en tværgående karakter, som ikke er centralt organiseret, overgår ansvaret her for til Indkøbskontoret.

** Dog ligger gennemførelseskompetencen for rammeaftaler om håndværkerydelser hos Økonomi, Indkøbskontoret.

Ved gennemførelse af udbud skal man generelt være opmærksom på Region Nordjyllands kompetenceplan for gennemførelse af udbud³. Kompetenceplanerne fastlægger i hvilket omfang udbud skal forelægges Regionsrådet eller Forretningsudvalget til godkendelse, forinden udbuddet igangsættes og inden kontrakten tildes en leverandør.

Der henvises til kompetenceplanerne, som bl.a. fastlægger, at principielle udbud, som typisk er udlicitering eller udbud med en økonomisk værdi over en fastsat grænse, skal godkendes af Regionsrådet.

13 Fællesudbud

13.1 Regionale fællesudbud

Fællesudbud er en integreret del af regionernes strategi 2020. Som en integreret del heraf, er Regionernes Fælles Indkøb (RFI) etableret. RFI har til formål at sikre fremdrift i fællesudbud, og hver region er i den forbindelse underlagt et "følg eller forklar princip" ift. deltagelse i de enkelte fællesudbud.

Der er etableret en styregruppe for indkøb, som er ansvarlig for implementeringen af regionernes fælles strategi på Indkøbsområdet samt gennemførelsen af den fælles udbudsplan. Styregruppen består af de 5 regioner og Amgros I/S. Formålet med de regionale fællesudbud er at sikre anvendelsen af regionernes købekraft for at opnå stordriftsfordele, samt optimal udnyttelse af administrative ressourcer i

³ 1) Plan for "Kompetence for indstilling og beslutning om udbud af varer og tjenesteydelser" og 2) "Udbudskompetenceskema – anlæg/bygninger"

forbindelse med udbudsprocessen. RFI har dog samtidigt fokus på ikke at skabe monopoldannelse og udkonkurrering af små og mellemstore virksomheder.

Ved regionale fællesudbud ligger gennemførelseskompetencen i én region, mens de øvrige deltagende regioner bidrager hertil i det omfang, de ønsker og har behov herfor. Region Nordjylland vil således fortsat have mulighed for at nedsætte en brugergruppe og bidrage med ønsker og krav til udbudsmaterialet. Selve kontraktindgåelsen vil fortsat være mellem Region Nordjylland og den vindende tilbudsgiver. I det omfang der vil blive indgået fælleskontrakter af væsentlig omfang eller principiel karakter forelægges dette politisk i overensstemmelse med den gældende kompetenceplan.

13.2 Amgros I/S

Alle landets regioner er medejere af organisationen Amgros I/S, der fungerer som indkøber og forhandler i henhold til aftaler på lægemiddelområdet. Amgros I/S har således ansvaret for udbud og indkøb af lægemidler, høreapparater og andre sundhedsartikler til det offentlige sundhedssystem.

13.3 SKI

Statens og Kommunernes Indkøbsservice (SKI) har indgået rammeaftaler med et bredt register af leverandører, som Region Nordjylland har mulighed for at trække på – dog typisk efter forudgående miniudbud.

Region Nordjylland samarbejder med SKI i det omfang, det er hensigtsmæssigt. Indkøbskontoret varetager som udgangspunkt al aftaleindgåelse med SKI.

13.4 Andre fællesudbud

Region Nordjylland vil i det omfang det vurderes hensigtsmæssigt samarbejde med andre offentlige aktører, for eksempel kommuner, om konkrete udbud og indkøbsaftaler. Eksempler på sådanne fællesoffentlige udbud kan være indkøb af fællesoffentlige IT-løsning, herunder telemedicinske IT-løsninger.

14 Lovgivning og udbudspligt

14.1 Udbudsloven og Tilbudsloven

Regionens pligt til at udbyde sine indkøb følger af den til enhver tid gældende udbudslovgivning. Udbudsloven og Tilbudsloven udgør i dag det væsentligste lovgrundlag for udbud⁴. Udbudsloven, der trådte i kraft pr. 1. januar 2016, implementerer EU's udbudsdirektiv 2014/24/EU.

Regionens udbudspligt, og hvilken lovgivning der er gældende, afhænger af kontraktens art, indhold og værdi. Grundlæggende gælder dog, at Tilbudsloven i dag kun regulerer licitationer (udbud af bygge-

⁴ Den øvrige udbudslovgivning udgøres af Forsyningsvirksomhedsdirektivet, Koncessionsdirektivet og Forsvarsdirektivet. Regionens indkøb vil kun i yderst sjældne tilfælde være reguleret af Forsyningsvirksomhedsdirektivet og Koncessionsdirektivet, mens regionens indkøb aldrig vil være omfattet af Forsvarsdirektivet.

og anlægskontrakter) under tærskelværdien for EU-udbud, mens Udbudsloven regulerer alle øvrige udbud på regionens ansvarsområde.

I Indkøbs- og udbudspolitikens bilag 2 er angivet en tabel, hvor man ud fra kontrakttypen og værdien heraf kan se, hvilke regelsæt der er gældende samt hvilken udbudspligt, der følger heraf.

14.2 Mindre indkøb på mellem kr. 500.000 – 1.645.367⁵

Ved mindre indkøb forstås i dette afsnit indkøb, hvis værdi ligger under tærskelværdien på kr. 1.645.367 for EU-udbud af varer og tjenesteydelser.

Region Nordjylland er forpligtet til at sikre en effektiv og sparsommelig forvaltning af offentlige midler, ligesom regionen bestræber sig på at sikre, at flest mulige virksomheder har mulighed for at byde ind på regionens kontrakter.

Disse særlige hensyn gør, at regionen, hvor dette er proportionalt med det administrative arbejde der medgår hertil, bør prioritere indhentning af to eller flere tilbud for mindre indkøb inden for værdispændet kr. 500.000 – 1.645.367. Dette med henblik på at sikre, at et indkøb til enhver tid sker på markedsæssige vilkår.

Prioriteringen skal dog samtidigt ske under hensyntagen til, at en ikke uvæsentlig del af regionens kontrakter inden for værdispændet på kr. 500.000 – kr. 1.645.367 har en sådan karakter, at kontrakterne ikke egner sig til konkurrenceudsættelse.

14.3 Statsstøttere reglerne

Som udgangspunkt vil gennemførelse af et udbud i sig selv sikre, at Region Nordjyllands indkøb er foregået på markedsæssige vilkår – således at enkelte virksomheder ikke har opnået ugrundede fordele, som kan betegnes som statsstøtte.

Der bør dog alligevel være opmærksomhed på statsstøttere reglerne under særlige omstændigheder ved gennemførelse af udbud. Det kan eksempelvis være i tilfælde, hvor der kun fremkommer ét tilbud – eller hvor tildelingskriteriet "pris" vægtes særligt lavt. I disse tilfælde kan der være risiko for, at det ikke er tilstrækkeligt dokumenteret, at udbuddet har sikret markedsprisen eller en reel konkurrencepræget udbudsproces.

⁵ Tærskelværdi for 2018-2019

METODE	BESKRIVELSE
Tidlig forhåndsannoncering af indkøbshensigt	Giver leverandørerne mulighed for at indrette deres udviklingsaktiviteter til regionens fremtidige behov. Særligt vil oplysninger om store indkøbsvolumener, fx ved fællesoffentlige indkøb, kunne være katalysator for leverandørdrevet innovation.
Forudgående markedsundersøgelser	Afdækker markedet for eventuelle nye løsninger, der kan inspirere ved beskrivelse af ydelsen.
Åbne eller funktionsbaserede krav	Fokuserer på behovet frem for løsningen og åbner for nye løsninger, som den ordregivende myndighed måske endnu ikke kender til.
Alternative bud	Giver tilbudsgiverne mulighed for både at tilbyde den specificerede løsning, men også en alternativ løsning, som den ordregivende myndighed måske ikke er opmærksom på.
Dialogbaserede udbud	Giver mulighed for, at tilbudsgiverne kan foreslå alternative løsningsmuligheder inden afgivelse af endeligt tilbud.
Fællesoffentlige udbud	Genererer en større indkøbsvolumen, der samlet set kan give et tilstrækkeligt økonomisk incitament til at investere i nye løsninger

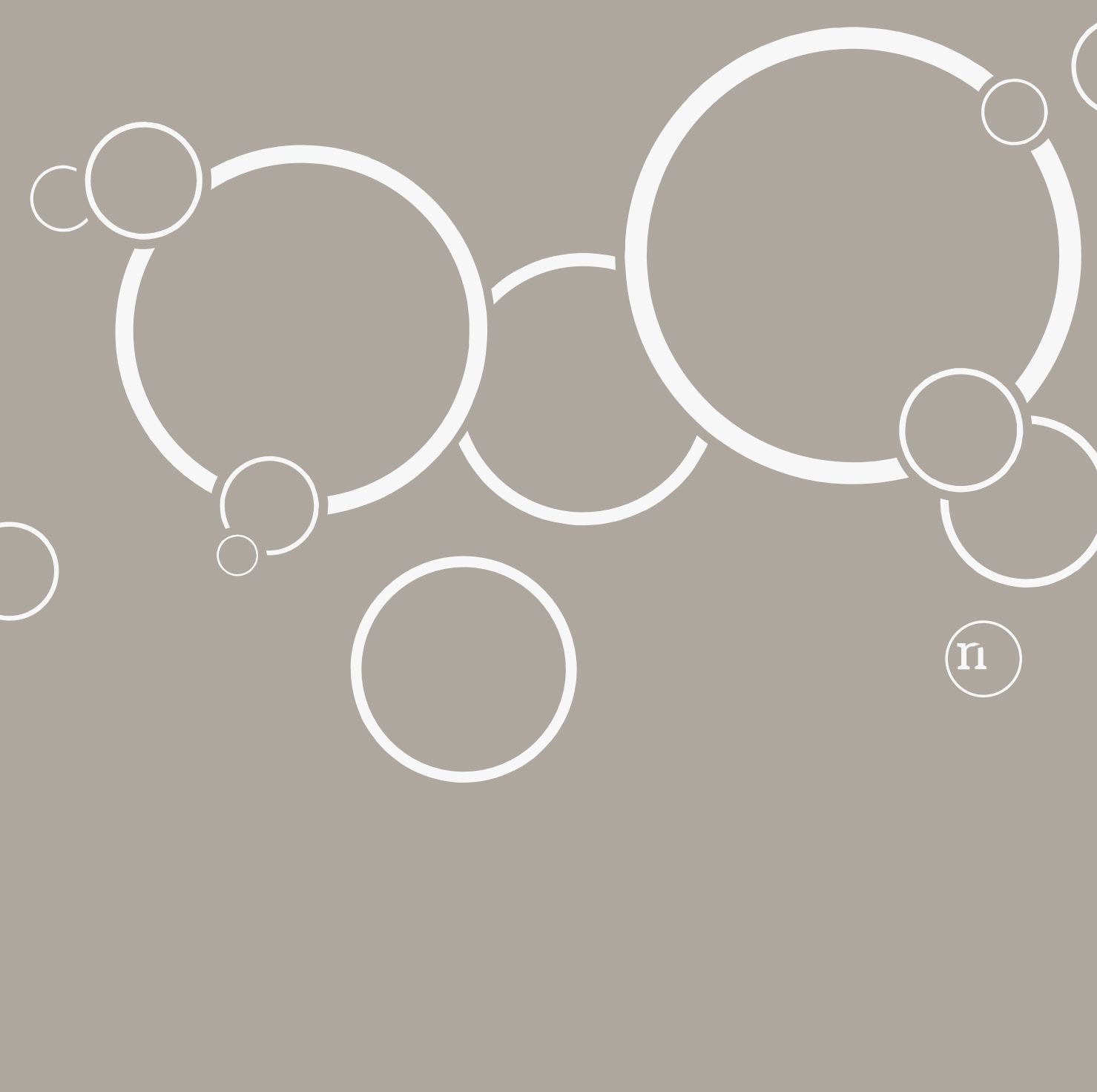
TYPE	BETEGNELSE	KONTRAKTVÆRDI ⁶	AFGRÆNSNING	REGELSÆT	UDBUD
Varekøb	Fysiske ting, der anskaffes til forbrug eller til en fremstillingsproces. Dækker alt fra indkøb af papirklips til biler	kr. 0-500.000	Ingen interesse for det indre marked	Almindelige forvaltningsretlige principper	Ingen udbudspligt
			Klar grænseoverskridende interesse ⁷	Udbudslovens Afsnit IV	Begrænset Annonceringspligt på udbud.dk
		kr. 500.000-1.645.367	Ingen interesse for de indre marked	Udbudslovens Afsnit V	Markedsafdækning, minimum to underhåndsbud eller udbud
			Klar grænseoverskridende interesse	Udbudslovens Afsnit IV	Begrænset annonceringspligt på udbud.dk
		Over kr. 1.645.367 (Tærskelværdi for EU-udbud ⁸)		Udbudslovens Afsnit II	EU-udbud
Tjenesteydelser	Ydelser hvori der indgår arbejdskraft og en fremstillingsproces, samt evt. forbrug af varer. Opdeles i to kategorier: Tjenesteydelser (generelle): Alle tjenesteydelser, der ikke er Afsnit III-tjenesteydelser, fx specialiseret konsulentbistand, it-services og rengøring Afsnit III-tjenesteydelser ("light-ydelser"): Tjenesteydelser på social- og sundhedsområdet, fx køb af operationer på privathospitaler, lægerekruttering og vikarer på sundhedsområdet.	kr. 0-500.000	Ingen interesse for det indre marked	Almindelige forvaltningsretlige principper	Ingen udbudspligt
			Klar grænseoverskridende interesse	Udbudslovens Afsnit IV	Begrænset Annonceringspligt på udbud.dk
		Tjenesteydelser (generelle)			
		kr. 500.000-1.645.367	Ingen interesse for det indre marked	Udbudslovens Afsnit V	Markedsafdækning, minimum to underhåndsbud eller udbud
			Klar grænseoverskridende interesse	Udbudslovens Afsnit IV	Begrænset annonceringspligt på udbud.dk
		Over kr. 1.645.367 (Tærskelværdi for EU-udbud)		Udbudslovens Afsnit II	EU-udbud
		Afsnit III-tjenesteydelser ("light-tjenesteydelser")			
		kr. 500.000-5.583.825	Ingen interesse for det indre marked	Almindelige forvaltningsretlige principper	Ingen udbudspligt
			Klar grænseoverskridende interesse	Udbudslovens Afsnit IV	Begrænset annonceringspligt på udbud.dk
		Over kr. 5.583.825 (Tærskelværdi for EU-udbud)		Udbudslovens Afsnit III	EU-udbud efter særlig lempelig procedure

⁶ Kontraktværdien skal beregnes på baggrund ordregivers skøn over den maksimale kontraktværdi, dvs. inklusive optioner og optioner på at forlænge kontrakten. Ved tjenesteydelseskontrakter uden fast pris, med en varighed over 4 år, beregnes kontraktværdien alene på baggrund af den estimerede værdi for 4 år.

⁷ Dvs. at kontrakten utvivlsomt kan have interesse for økonomiske aktører i andre EU-medlemsstater

⁸ Tærskelværdierne for EU-udbud reguleres hvert andet år – næste gang pr. 1. januar 2020.

TYPE	BETEGNELSE	KONTRAKTVÆRDI ⁶	AFGRÆNSNING	REGELSÆT	UDBUD
Bygge- og anlægskontrakter	Ydelser der karakteriseres som særlige tjenesteydelser i form af entreprenør- og håndværkerydelser.	kr. 0-3.000.000		Tilbudslovens Kapitel 4	Underhåndsbud
	Fx byggemodning, nybyggeri og vedligeholdelse	kr. 3.000.000-41.695.439		Tilbudslovens Kapitel 3	Licitation
		Over kr. 41.695.439 (EU tærskelværdi)		Udbudslovens Afsnit II	EU-udbud

Indkøbs- og Udbudspolitik 2018

Koncern Økonomi
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

August 2018

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder